

Załącznik do
Uchwały Nr XXXVI/325/18
Rady Gminy w Gnojniku
z dnia 13 kwietnia 2018 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI GNOJNIK

AKTUALIZACJA

GNOJNIK 2011-2020

Spis treści

WSTĘP	3
1. SPECYFIKA OBSZARÓW WIEJSKICH I ICH ATUTY	6
2. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI GNOJNIK	10
2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	10
2.2. DEMOGRAFIA	11
2.3. GOSPODARKA I PRACA	14
2.4. EDUKACJA	16
2.5. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	17
2.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	18
2.7. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA	18
2.8. KULTURA	19
2.9. ZABYTKI	20
2.10. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	22
3. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW	24
4. SKALA WYSTĘPOWANIA ZASOBÓW W SOŁECTWIE	25
5. ANALIZA SWOT	28
6. WPŁYW ZASOBÓW NA ROZWÓJ GNOJNIKA	35
7. PLANOWANE KIERUNKI ROZWOJU SOŁECTWA GNOJNIKA	31
8. WYKAZ PLANOWANYCH INWESTYCJI	39

WSTĘP

Wieloletnie zaniedbania inwestycyjne polskiej wsi, ukształtowanej historycznie i politycznie nie tylko na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci, przyczyniły się do występujących obecnie dysproporcji pomiędzy obszarami wiejskimi naszego kraju, a obszarami wiejskimi innych krajów należących do Unii Europejskiej. Obszary wiejskie w Polsce stanowią aż 93,2% ogólnej powierzchni terytorialnej kraju. Ich znaczenie z punktu widzenia ekonomicznego, społecznego i środowiskowego jest ogromne. Po wejściu Polski w struktury europejskie są to również obszary unijne, mające wpływ na gospodarkę całej wspólnoty, w związku z czym objęte zostały Wspólną Polityką Rolną (WPR).

Jedną z form pomocy są narzędzia finansowe w postaci funduszy strukturalnych, umożliwiające finansowanie rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, a tym samym dążenie do niwelowania występujących pomiędzy gospodarkami dysproporcji rozwojowych. W ramach finansowania z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel, w latach 2007 – 2013 i 2014 -2020 będzie realizowany **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)**, w tym działanie pn. **Odnowa i rozwój wsi (w latach 2007-2013)** oraz **Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (w latach 2014-2020)**.

Celem działania **Odnowa i rozwój wsi** jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców polskiej wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Natomiast Działanie umożliwi zatem zachowanie tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz atrakcyjności turystycznej i specyfiki obszarów wiejskich w Polsce.

Plan Odnowy Miejscowości Gnojnik jest jednym z ważniejszych elementów na rzecz odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Określa cele, priorytety i zasady wspierania rozwoju obszarów wiejskich, obejmując przy tym aspekty ekonomiczne, społeczne i gospodarcze tego rozwoju.

Niniejszy Plan Odnowy Miejscowości Gnojnik (POM) zawiera zmodyfikowane, wieloletnie działania na lata 2010-2020 w celu stworzenie zaktualizowanej koncepcji i wizji rozwoju wsi Gnojnik. Przedstawia metody i narzędzia do osiągnięcia wyznaczonych celów aby stworzyć jak najkorzystniejsze warunki życia dla jej mieszkańców.

Celem nadrzędnym opracowania Planu Rozwoju Miejscowości Gnojnik jest sformułowanie podstawowych kierunków rozwoju wsi, które wpłyną na podniesienie standardu życia i pracy ludności, podniesienie atrakcyjności i walorów turystycznych miejscowości, w tym jej możliwości inwestycyjnych oraz na zaspokojenie podstawowych potrzeb społecznych i kulturalnych ze szczególnym uwzględnieniem zachowania dziedzictwa kulturowego tej części gminy.

Realizacja Planu przyczyni się do wzmocnienia działań służących zmniejszeniu istniejących dysproporcji w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich. Spowoduje to podniesienie standardu życia i pracy na obszarach wiejskich, wzrost ich atrakcyjności inwestycyjnej oraz podniesienie rangi Gnojnika jako miejscowości o charakterze turystycznym. Bezpośrednim efektem realizacji zadań ujętych w dokumencie oraz zgodnych z wyznaczonymi kierunkami rozwoju będzie zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych, poprawa stanu technicznego istniejących obiektów pełniących funkcje kulturalne, jak również rozwój tożsamości społeczności wiejskiej oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi polskiej.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI GNOJNIK ZAWIERA:

- ◆ charakterystykę obecnej sytuacji na obszarze i inwentaryzację zasobów sołectwa,
- ◆ opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców
- ◆ analizę stanu posiadanych zasobów służących odnowie miejscowości,

co stanowiło podstawę do przeprowadzenia:

- ◆ analizy korzystnych i niekorzystnych cech wewnętrznych wsi oraz potencjalnych szans i zagrożeń występujących w bezpośrednim otoczeniu (SWOT), które mogą mieć wpływ na przyszłość miejscowości i jej mieszkańców,

w efekcie czego możliwe było:

- ◆ ustalenie wizji rozwoju miejscowości i określenie znaczenia posiadanych zasobów ze względu na kierunki rozwoju sołectwa,
- ◆ wyznaczenie priorytetów rozwojowych, czyli kierunków rozwoju wsi – są to proponowane obszary działań, których realizacja może bezpośrednio przyczynić się do uzyskania efektów w postaci osiągnięcia celu głównego, jakim jest **POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GNOJNIKA**,
- ◆ wyznaczeniu inwestycji, które zostaną zrealizowane w sołectwie w latach 2011 – 2020.

Dokument zawiera wykaz planowanych inwestycji przeznaczonych do realizacji w latach 2011 – 2020 w tym również w kontekście wykorzystania środków zewnętrznych pochodzących ze wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Poza konkretnymi inwestycjami planowanymi do realizacji w latach 2011 – 2020 celem opracowania dokumentu było zidentyfikowanie potrzeb i wskazanie głównych kierunków rozwoju miejscowości. Planowane kierunki rozwoju sołectwa to ujęte w sposób syntetyczny zestawienie proponowanych działań mających niebagatelny wpływ na kształtowanie wizerunku miejscowości, wyeksponowanie jej walorów oraz stworzenie sprzyjających warunków do jej rozwoju. Plan Odnowy Miejscowości Gnojnik to usystematyzowany wykaz działań, których realizacja umożliwi kompleksowy rozwój wsi z wykorzystaniem dostępnych zasobów.

Dysponowanie Planem Rozwoju Miejscowości umożliwi pełne wykorzystanie posiadanego potencjału i szans rozwojowych, w tym dostępu do środków pomocowych Unii Europejskiej i funduszy centralnych.

Efektem realizacji zadań ujętych w Planie Odnowy Miejscowości Gnojnik na lata 2010 – 2020 będzie wizerunek nowoczesnej, estetycznej i zorganizowanej wsi przedstawiony w wypracowanej przez mieszkańców wizji wsi. Opisane w Planie Rozwoju i Odnowy Miejscowości Gnojnik działania powinny przynieść poprawę jakości życia mieszkańców wsi i służyć rozwojowi Gminy Gnojnik.

Charakterystyki oraz analizy i oceny zasobów wsi dokonano na podstawie danych statystycznych gminy. Pod pojęciem „zasoby” należy rozumieć wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi oraz otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie lub w przyszłości w budowaniu bądź realizacji zadań publicznych albo prywatnych przedsięwzięć odnowy i rozwoju wsi.

1. SPECYFIKA OBSZARÓW WIEJSKICH I ICH ATUTY

W gospodarce każdego kraju obszary wiejskie odgrywają ogromne znaczenie z punktu widzenia ekonomicznego, społecznego i środowiskowego. W Rzeczypospolitej Polskiej zajmują one aż 93,2% powierzchni całego kraju, a ich obszar zamieszkuje 38,70% populacji mieszkańców. W samym województwie małopolskim mieszka 3 271 tys. osób, zaś mieszkańcy wsi to 1 653 tys. osób, czyli ponad 50% ludności mieszkającej w regionie.

Wieś jest jednostką osadniczą o zwartej lub rozproszonej zabudowie i istniejących funkcjach rolniczych lub związanych z nimi usługowych lub turystycznych, nie posiadająca praw miejskich lub statusu miasta.¹ W Polsce definiuje się je jako tereny położone poza granicami administracyjnymi miast, co oznacza, że są to gminy wiejskie lub części wiejskie gmin miejsko – wiejskich.² Funkcje jakie pełni wieś – rolnictwo i jego otoczenie mają duże znaczenie dla gospodarki kraju. Najważniejszą rolą wsi jest oczywiście produkcja żywności dla społeczeństwa danego kraju. Rangę tej funkcji potwierdza fakt, że większość krajów dąży do samowystarczalności żywnościowej i uzyskuje to nawet za cenę radykalnego wzrostu nakładów finansowych państwa w procesie produkcji żywności.

Rola wsi jako producenta żywności, jak i rolnictwa jako jednego z trzech głównych sektorów gospodarki narodowej kraju ulegała zmianom na przestrzeni lat. Systematycznie malało znaczenie polskiego rolnictwa w tworzeniu Produktu Krajowego Brutto. Dla przykładu, udział tego sektora gospodarki w PKB kraju w 1960 roku wynosił aż 23,3%, zaś obecnie jest to zaledwie w granicach 3%. Zmniejsza się również funkcja rolnictwa jako uczestnika wymiany międzynarodowej. Dawniej ten sektor gospodarki traktowany był jako źródło pozyskiwania dewiz, w chwili obecnej posiada ujemne saldo obrotów eksport – import. Jest to aktualnie jeden z kluczowych problemów ekonomicznych i społecznych polskiej gospodarki. Współczesna polska wieś boryka się z wieloma problemami. Ich źródłem są wieloletnie zaniedbania oraz zmiany w systemie gospodarczym kraju, polegające na przejściu z gospodarki kierowanej (nakazowo – rozdzielczej) na model gospodarki rynkowej. Mimo upływu wielu lat od momentu wejścia Polski w proces transformacji ustrojowej, stosowania różnorodnych form pomocy dla polskiej wsi (czy to poprzez różnego rodzaju formy interwencjonizmu państwa w produkcji rolniczej, czy poprzez inwestycje w infrastrukturę,

---

¹ Dz. U. z dnia 22 września 2003 r. Nr 166 poz. 1612, USTAWA z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych.

² „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Warszawa, czerwiec 2007 r., s.7.

czy też działania o charakterze społecznym skierowane bezpośrednio do mieszkańców obszarów wiejskich), do chwili obecnej nie udało się uzdrowić sytuacji wsi polskiej i rozwiązać większości problemów z jakimi borykają się mieszkańcy terenów wiejskich. Udało się jedynie zminimalizować niektóre niekorzystne zjawiska, jednak ich całkowite wyeliminowanie nie było możliwe do zrealizowania. Polska wieś cechuje się zapóźnieniem gospodarczym, infrastrukturalnym i społecznym. Wpływa na to wiele czynników. Przyczyn problemów gospodarczych polskiej wsi – producenta żywności ekonomiści upatrują się głównie w uwarunkowaniach rozwoju rolnictwa jako działu gospodarki narodowej, a tu – w dysproporcjach zachodzących pomiędzy rolniczymi czynnikami produkcji, do których należą: ziemia, praca i kapitał. W tym znaczeniu jako wady wymieniane są głównie:

- ❑ po stronie ziemi, jako czynnika produkcji – niekorzystna struktura agrarna, czy też struktura obszarowa gospodarstw rolnych, zbyt niskie areały gospodarstw rolnych i niekorzystny rozłóg ziemi, nie najlepszej jakości gleby,
- ❑ po stronie pracy i zasobów ludzkich – zbyt duża jej podaż i w związku z tym problem bezrobocia (szczególnie tzw. ukrytego bezrobocia agrarnego), niski poziom wykształcenia i niskie przygotowanie zawodowe mieszkańców wsi, dysparytet dochodowy osób pracujących w sektorze rolnym i powszechne na wsiach zjawisko dwuzawodowości ,
- ❑ po stronie kapitału – niedoinwestowanie gospodarstw rolnych, brak środków własnych na inwestycje, brak bądź niewystarczająca liczba instytucji finansowych z otoczenia rolnictwa i niekorzystne warunki kredytowe, i inne.

Do wyżej wymienionych czynników dochodzą: niski stopień specjalizacji produkcji rolniczej, niski stopień technicznego uzbrojenia gospodarstwa (słabe wyposażenie w środki techniczne) oraz niski wskaźnik mechanizacji i motoryzacji (niski stopień mechanizacji prac polowych), itp. Malejąca rola rolnictwa i przemysłu jako sektorów gospodarki narodowej i równoległy wzrost znaczenia usług sprawiły, że zaczęto szukać kompleksowego rozwiązania problemów polskiej wsi i rolnictwa uwzględniającej szeroko zakrojone działania mające sprzyjać rozwojowi wsi i poprawie jakości życia jej mieszkańców.

Obecnie obszarom wiejskim przypisuje się nie tylko rolę terenów, na których zlokalizowana jest działalność rolnicza i funkcja producenta żywności. Oczywiście nie należy dyskredytować roli wsi i rolnictwa w gospodarce państwa, natomiast powinno się je postrzegać w pierwszej kolejności jako mieszkańców, bowiem to oni pracując i odpoczywając w swoim miejscu zamieszkania decydują i decydować będą o jego przyszłym kształcie i od

nich w dużej mierze będzie zależeć, jak prezentować się będzie obraz polskiej wsi za lat kilkanaście bądź kilkadziesiąt. W pierwszej kolejności pomoc skierowana na polską wieś to przecież działania, których zadaniem jest oddziaływanie na poprawę jakości życia ludności wiejskiej.

Miejscowości wiejskie – w zależności od regionów – pod względem liczby mieszkańców są bardzo zróżnicowane. Charakterystyczny dla polskiej wsi jest tradycyjny model rodziny wiejskiej żyjącej w strukturach wielopokoleniowych, gospodarstwa domowe składające się z pięciu i więcej osób. Wynika to z ograniczonych możliwości finansowych młodych osób, którym trudno się usamodzielnąć. Mimo faktu, że sytuacja na rynku pracy ulega stopniowej poprawie, nadal istnieją problemy ze znalezieniem na wsi atrakcyjnej pracy.

Przyczyną małej oferty zatrudnienia jest brak pozarolniczych miejsc pracy. W dalszym ciągu niewiele firm decyduje się na inwestowanie na terenach wiejskich. Brak aktywności gospodarczej samych mieszkańców spowodowany jest przede wszystkim strachem przed niepowodzeniem przedsięwzięcia i brakiem wiary w „lepsze jutro”. Ludność wiejską cechuje niższy poziom przygotowania zawodowego, niższe niż mieszkańców miast wykształcenie i niski stopień mobilności zawodowej. Mieszkańcy terenów wiejskich są w większym stopniu przywiązani do rodzin i okolic, w których zostali wychowani niż społeczność aglomeracji miejskich. O niskiej atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów decyduje również nieodpowiedni poziom inwestycji służących ochronie środowiska oraz niski poziom rozwoju infrastruktury technicznej na wsi (kanalizacja, infrastruktura energetyczna, sieć telefoniczna, Internet). Potrzeby w zakresie zaplecza technicznego na obszarach wiejskich są ogromne i przewyższają możliwości inwestycyjne gospodarstw wiejskich, nawet w przypadku korzystania z transferu środków publicznych i wymogów ograniczonych jedynie do wniesienia wkładu środków własnych w rozwój infrastruktury. Analogicznie, niekorzystna sytuacja dotyczy inwestycji w usługi publiczne w zakresie opieki zdrowotnej, wychowania przedszkolnego, oświaty, sportu oraz kultury.

Mieszkańcy terenów wiejskich zmagają się także z barierami informacyjnymi, czego przejawem jest utrudniony dostęp do Internetu. Sytuacja ta spowodowana jest przede wszystkim ograniczeniami technicznymi i stagnacją na rynku telekomunikacyjnym w Polsce. Powszechne wyposażenie w urządzenia z zakresu technologii informacyjno – telekomunikacyjnych (ICT) i dostęp do Internetu są niezbędnymi warunkami istnienia i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Na sytuację polskiej wsi należy patrzeć kompleksowo, mając na uwadze wszystkie czynniki dotyczące uwarunkowań jej rozwoju.

Niemożliwe i niepożądane jest bowiem rozdzielenie problemów wsi z punktu widzenia funkcji producenta żywności od problemów społecznych i infrastrukturalnych. Na szczęście stopniowo (choć trzeba przyznać – zbyt wolno) zmienia się utrwalany przez lata obraz polskiej wsi jako miejsca kojarzonego wyłącznie z produkcją rolną.

Obszary wiejskie w Polsce oprócz braków i zapóźnień posiadają również wiele mocnych stron, które czynią je atrakcyjnymi. Do atutów wsi należą przede wszystkim znaczne, niewykorzystane rolniczo zasoby ziemi. I mimo, że nie są to ziemie najwyższej jakości, to ich potencjał może być w pełni wykorzystany przy odpowiednim wsparciu finansowym w zakresie inwestycji w gospodarstwach rolnych, przetwórstwa oraz infrastruktury. Nieoceniona w tym względzie jest pomoc państwa oraz pomoc pochodząca z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Sytuacja społeczno – ekonomiczna i środowiskowa na terenach wiejskich wskazuje z jednej strony na zapóźnienie rozwoju gospodarczego, z drugiej zaś – na znaczący potencjał rozwojowy, którego efektywne wykorzystanie będzie sprzyjać zwiększeniu dobrobytu mieszkańców wsi, co w konsekwencji wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy kraju. Coraz częściej dostrzega się potencjał jaki posiada wieś, szczególnie ze względu na walory krajobrazowe i przyrodnicze, a rozwiązanie problemów finansowych gospodarstw rolnych upatruje się w możliwościach połączenia działalności usługowej, np. poprzez rozwój turystyki połączony z prowadzeniem produkcji rolniczej. Ogromną szansą dla polskiej wsi jest stan środowiska naturalnego i zasobów przyrody, które sprzyjają tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, rynku produktów tradycyjnych i regionalnych, wielokierunkowemu rozwojowi wsi oraz działalności pozarolniczej w dziedzinach takich jak rynek usług turystycznych, agroturystyka, produkcja na cele energetyczne oraz rynek usług leśnych. Szansą jest również rosnąca gotowość do podejmowania działalności pozarolniczej, przy odpowiednim wsparciu merytorycznym i finansowym, która w dłuższej perspektywie może prowadzić do powstania nowych miejsc pracy i wzrostu dochodów, a także ukształtowania się pełnego wizerunku wielofunkcyjnych obszarów wiejskich. Taka szansa pojawia się głównie dla gospodarstw agroturystycznych. Wydawać by się mogło, że nie mogą one konkurować z pensjonatami i ekskluzywnymi hotelami, jednak w rzeczywistości mają o wiele bardziej atrakcyjne oferty, na które składają się: niezbyt wygórowane ceny noclegów i wysoki standard pomieszczeń. Wśród bogatej oferty znajdują się m.in.: jazda konna, grzybobranie, regionalna kuchnia, wycieczki bryczkami, psimi zaprzęgami, samochodem terenowym, organizowanie ognisk i wiele innych. Innym ale nie mniej istotnym, lub decydującym powodem dla którego turyści wybierają agroturystykę jest piękno i naturalność wiejskiego

krajobrazu. Coraz nowsze atrakcje wymyślane przez właścicieli przesądzają nierzadko również o tym, że większość turystów wybiera właśnie taki rodzaj wypoczynku. Szanse dla polskiej wsi pojawiły się z chwilą akcesji Polski do Unii Europejskiej, a wraz z nią z możliwością pozyskiwania wsparcia finansowego dla agrobiznesu. Zastrzyk finansowy wynikający ze wstąpienia w struktury europejskie może pomóc w realizacji inwestycji ukierunkowanych w rozwój infrastruktury na wsiach, co zaprocentuje polepszeniem jakości życia mieszkańców terenów wiejskich.

2. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI GNOJNIK

2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Miejscowość Gnojnik jest usytuowana w województwie małopolskim i stanowi część powiatu brzeskiego. Wraz z sąsiednimi miejscowościami tworzy Gminę o nazwie Gnojnik, której jest centralną miejscowością. W obecnym kształcie Gmina Gnojnik została utworzona w 1973 roku i od 1975 roku aż do ostatniej reformy administracyjnej należała do województwa tarnowskiego.

Usytuowanie miejscowości jest bardzo korzystne, gdyż Gnojnik leży w niewielkiej odległości od trzech dużych ośrodków miejskich: Kraków (ok. 70km), Tarnów (ok. 40km) oraz Nowy Sącz (ok. 40km); nasza miejscowość stanowi centrum trójkąta wyznaczonego przez te miasta.

Rysunek 2-1 Gmina Gnojnik na tle powiatu.

Cała Gmina zajmuje powierzchnię 5499,94 ha co stanowi ok. 9 % powierzchni powiatu brzeskiego. Gnojnik zajmuje obszar 1193,65 ha i jest pod tym względem drugą co do wielkości miejscowością w całej Gminie. Pod względem liczby ludności jest największym z sołectw Gminy. Sąsiednie sołectwa, które tworzą Gminę wraz z Gnojnikiem to: Biesiadki, Uszew, Zawada Uszewska, Lewniowa, Gosprzydowa, Żerków. Dużym atutem miejscowości jest również położenie w atrakcyjnym przyrodniczo rejonie – obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego.

2.2. DEMOGRAFIA

Wg danych Urzędu Gminy w Gnojniku z 2010 roku w Gnojniku zamieszkują 2423 osoby, co stanowi 31,66% populacji całej gminy w tym 1203 kobiety i 1220 mężczyzn.

Wg danych Urzędu Gminy w Gnojniku z 2017 roku w Gnojniku zamieszkuje 2541 osób, co stanowi 31,97% populacji całej gminy w tym 1262 kobiety i 1279 mężczyzn.

Tabela 2.2.1. Liczba ludności Gnojnika w 2010 roku i w 2017 roku z uwzględnieniem podziału na płeć oraz ekonomiczne grupy wiekowe.

LUDNOŚĆ WG PŁCI I KATEGOGII EKONOMICZNYCH w 2010 r.				
KATEGORIA WIEKOWA	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	RAZEM	
			liczba	%
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	338	355	693	28,60
Ludność w wieku produkcyjnym	696	720	1416	58,44
Ludność w wieku poprodukcyjnym	169	145	314	12,96
RAZEM	1 203	1 220	2423	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych liczbowych Urzędu Gminy w Gnojniku.

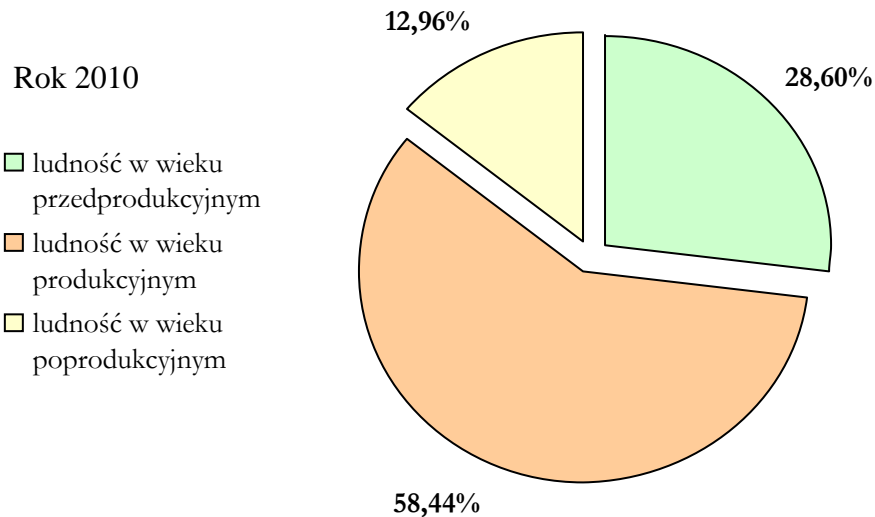
LUDNOŚĆ WG PŁCI I KATEGOGII EKONOMICZNYCH w 2017 r.				
KATEGORIA WIEKOWA	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	RAZEM	
			liczba	%
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	314	329	643	25,30
Ludność w wieku produkcyjnym	788	808	1596	62,81
Ludność w wieku poprodukcyjnym	160	142	302	11,89
RAZEM	1262	1279	2541	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych liczbowych Urzędu Gminy w Gnojniku.

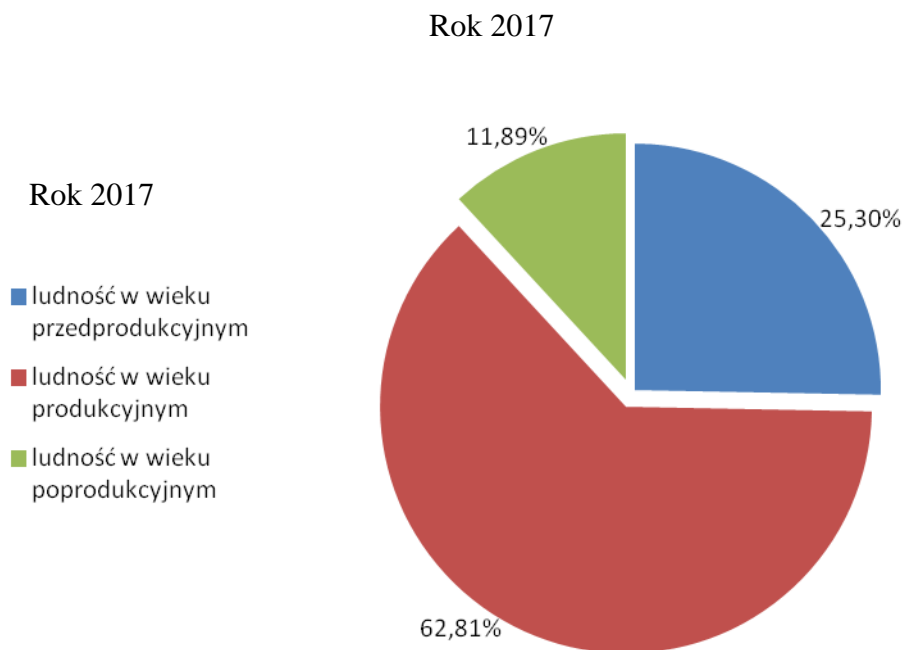
Średnia gęstość zaludnienia w sołectwie wynosi 212,9 osób/km² i jest to więcej niż w całej gminie Gnojnik, w której na 1 km² mieszkają 144 osoby. Dla porównania: w powiecie

średnia gęstość zaludnienia wynosi 157 osób/km², a na terenie województwa małopolskiego współczynnik ten wynosi 222 osoby/km². Oznacza to, że Gnojnik w porównaniu do innych miejscowości wiejskich województwa małopolskiego cechuje się wysoką gęstością zaludnienia.

Rysunek 2.2.3. Struktura liczby ludności zamieszkałej w sołectwie Gnojnik z uwzględnieniem ekonomicznych grup wiekowych w roku 2010 i w 2017.

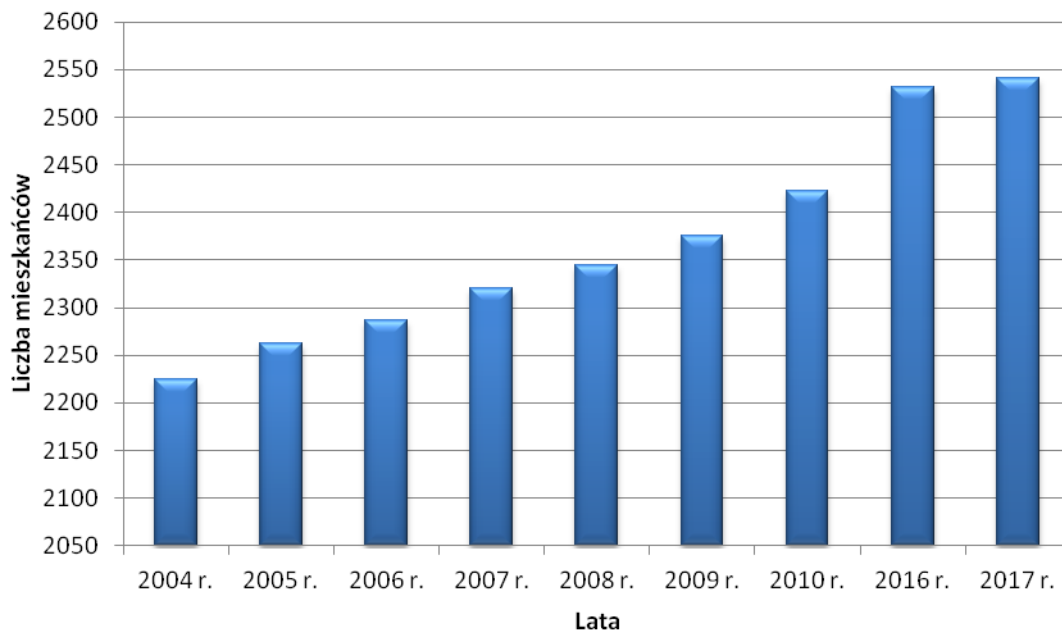
Źródło: opracowanie własne.

Źródło: opracowanie własne.

Powyższe zestawienia doskonale obrazują sytuację demograficzną jaka ma miejsce nie tylko na terenie sołectwa, gminy, czy powiatu, ale również całego województwa i kraju. To świadectwo występującego globalnie, a niekorzystnego ekonomicznie zjawiska starzenia się społeczeństwa. Dowodzą tego wyżej przedstawione proporcje pomiędzy grupami ludności. Zbyt duży udział w strukturze ludności stanowią osoby najstarsze, zbyt mało jest ludzi młodych i zawodowo czynnych.

**Rysunek 2.2.4. Zmiany w liczbie ludności sołectwa Gnojnik
na przestrzeni lat 2004 – 2017.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych liczbowych Urzędu Gminy w Gnojniku.

Łącznie w ciągu 13 lat, tj. 2004 – 2017 r. liczba ludności zwiększyła się o 12,48 % z 2224 osób do 2541 osób. Z powyższych danych należy mówić jednoznacznie o występowaniu pozytywnej tendencji demograficznej.

2.3. GOSPODARKA I PRACA

Rolnictwo w Gnojniku cechuje się podobnymi właściwościami jak rolnictwo w całym województwie małopolskim. Zwracają uwagę przede wszystkim: bardzo niskie areale gospodarstw rolnych i niekorzystny rozłóg ziemi, niedoinwestowanie i złej jakości zaopatrzenie w środki produkcji oraz nadmiar siły roboczej. Problemem jest dysparytet

dochodowy osób pracujących w rolnictwie oraz wysoki wskaźnik ukrytego bezrobocia – to tzw. bezrobocie agrarne.

Tabela 2.3.1. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych w Gnojniku w 2017 roku.

WYSZCZEGÓLNIENIE	GOSPODARSTWA ROLNE WG OBSZARU	
	liczba	%
	< 1 ha	631
1 – 5 ha	313	32,84
6 – 10 ha	8	0,85
11 – 20 ha	1	0,10
20 – 50 ha	0	0,00
51 – 100 ha	0	0,00
> 100 ha	0	0,00
RAZEM	953	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gnojniku

Większość gospodarstw we wsi produkuje na własne potrzeby. Wśród gospodarstw dominują gospodarstwa bardzo małe, nie przekraczające powierzchni 1 ha. Takich gospodarstw w Gnojniku jest aż 631 i stanowią one 66,21% w strukturze. Duży udział stanowią również gospodarstwa o powierzchni 1 – 5 ha – jest ich 313 i zajmują 32,84% udział. Ponadto na obszarze sołectwa 8 gospodarstw posiada 6 – 10 ha gruntu. Jedno jest tylko gospodarstwo od 11- 20 ha. Niemal w całej gminie występują gleby charakterystyczne dla północnej części Pogórza tj. gleby pyłowe, brunatne i bielicowe. Wyjątek stanowi obszar Uszwi, a dokładnie teren doliny wzdłuż rzeki Usznicy – znajduje się tu wąski pas mad. Na obszarze tym występują w większości gleby IIIi IV klasy (80% klasa IV), pozostałe klasy stanowią marginalną część. Skażenie ziemi metalami ciężkimi określone jest na poziomie naturalnym. Przeprowadzone analizy wykazały, że w przypadku większości użytków rolnych nie występują żadne zanieczyszczenia chemiczne gleby. Stan taki pozwala na prowadzenie produkcji rolnej bez użycia środków chemicznych.

Wg danych na dzień 31.12.2017 rok liczba zarejestrowanych w PUP bezrobotnych w miejscowości Gnojnik wynosi 51 osób. Należy jednak pamiętać, że są to oficjalne dane,

które nie uwzględniają zjawiska bezrobocia ukrytego, a takie głównie charakteryzuje obszary Małopolski.

Wśród bezrobotnych mieszkańców Gnojnika zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Brzesku przeważa ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Drugą grupę stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Niepokojącym zjawiskiem jest pozostawanie bez pracy przeszło 11% osób legitymujących się wyższym wykształceniem.

2.4. EDUKACJA

W Gnojniku funkcjonuje Publiczna Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum oraz Publiczne Przedszkole. Do placówek edukacyjnych uczęszcza łącznie 426 dzieci i młodzieży – 223 osób to uczniowie szkoły podstawowej, 95 – gimnazjum a 108 to przedszkolaki. Do istniejącego gimnazjum dowożona jest młodzież z Gosprzydowej.

Stan techniczny budynków szkolnych nie jest zadowalający. W najlepszej sytuacji są uczniowie nowo wybudowanego Publicznego Przedszkola, które zostało oddane do użytku w 2013 r. oraz szkoły podstawowej, ponieważ posiadają w swojej szkole odpowiednią ilość przestrzeni do nauki i rekreacji. Pozostałe budynki charakteryzują się nadmiernym zagęszczeniem oraz fatalnym stanem pomieszczeń, zwłaszcza sale lekcyjne i zaplecza szatniowo-sanitarne. Należy również wspomnieć o istniejącej sali sportowej, która jest jednak za mała aby w pełni obsłużyć wszystkich uczniów.

2.5. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Jednym z zakładów opieki zdrowotnej z którego mogą korzystać mieszkańcy Gnojnika jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Zakład ten nie jest jedyną placówką służby zdrowia funkcjonującą na terytorium gminy. Na terenie gminy funkcjonuje także Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Uszwi. W Gnojniku znajdują się dwie apteki. Ponadto na terenie całej gminy działa kilka prywatnych gabinetów lekarskich.

Opiekę szpitalną mieszkańcom Gnojnika i okolicznych sołectw zapewnia Szpital Powiatowy im. L. Rydygiera w Brzesku.

Pomoc społeczną na terenie miejscowości oraz całej gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku (GOPS). Jest to instytucja o zasięgu lokalnym

realizująca cele polityki społecznej państwa. Jej zadaniem jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności ludzkiej. Działania GOPS ukierunkowane są przede wszystkim na udzielenie pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej, a także poradnictwa i pracy socjalnej. Zadania GOPS realizowane są przede wszystkim w oparciu o Ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zmianami).

2.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Za bezpieczeństwo publiczne w sołectwie odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Brzesku. Podległe jej są 2 jednostki, w tym Komisariat Policji w Czchowie. Jednostka ta sprawuje nadzór nad miejscowością Gnojnik.

Komendą Powiatową Policji w Brzesku kieruje Komendant Powiatowy Policji przy pomocy I Zastępcy i Zastępcy Komendanta Powiatowego Policji, kierowników komórek komendy oraz bezpośrednio podległych mu policjantów i pracowników. Komendant Powiatowy jest kierownikiem zespolonej służby podlegającej Staroście Powiatowemu w Brzesku, jako przedstawicielowi Wojewody Małopolskiego w zakresie wynikającym z ustawowego zwierzchnictwa nad funkcjonowaniem zespolonych służb, inspekcji i straży miejskich z wyjątkiem: spraw dotyczących wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych i czynności z zakresu ścigania wykroczeń oraz spraw w postępowaniu administracyjnym, w których nadzór instancyjny na mocy ustawy sprawuje Komendant Wojewódzki Policji. Komendant Powiatowy Policji podlega nadzorowi Małopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w zakresie wynikającym z ustawowych funkcji przełożonego wszystkich policjantów garnizonu małopolskiego, oraz terenowego organu administracji rządowej właściwego w sprawach ochrony, bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

2.7. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA

Gnojnik charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. We wsi znajdują się kompleksy leśne, urozmaiconą rzeźba terenu, miejsca pamięci narodowej i zespoły zabytkowej architektury sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji na terenie

sołectwa. Teren wsi wraz z całym obszarem gminy Gnojnik jest objęty ochroną prawną, ponieważ znajduje się w południowej części Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego. Obszaru ten zajmuje powierzchnię 45 210 ha, obejmując część Pogórza Wiśnickiego oraz Pogórza Wielickiego na zachód od Doliny Dunajca. Niestety, walory jakimi może się poszczycić wieś nie są wykorzystane. We wsi brakuje zaplecza turystycznego przede wszystkim w postaci bazy noclegowej i gastronomicznej.

Bardzo istotną rolę w rozwoju turystyki może odgrywać przedsiębiorczość mieszkańców wsi, szczególnie w kierunku rozwoju usług związanych z turystyką. Szansą jest tu wzrost zainteresowania wśród mieszkańców miast wypoczynkiem w gospodarstwach wiejskich. Atrakcją dla nich jest pobyt w nieskażonym środowisku, czynne uczestniczenie w życiu rodziny wiejskiej w tradycyjnym gospodarstwie rolniczym, czy prozaiczne z punktu widzenia mieszkańców wsi zajęcia. Rozwój agroturystyki, czyli połączenie działalności rolniczej z działalnością turystyczną stanowi wielką szansę zarówno z punktu widzenia turystyki (stworzenie warunków do wypoczynku), jak i gospodarki (ogromne, niewykorzystane zasoby siły roboczej w gminie mogą w ten sposób zostać zaabsorbowane do prac związanych z rozwojem turystycznym we wsi).

W sołectwie działa Ludowy Klub Sportowy. Klub posiada własny obiekt sportowy, na którym prowadzone są systematyczne treningi i rozgrywane zawody sportowe.

Klub bierze udział w rozgrywkach piłkarskich organizowanych przez Tarnowski Okręgowy Polski Związek Piłki Nożnej. Kilka razy w roku klub bierze udział w organizowanych są imprezach sportowe, podczas których rywalizują między sobą drużyny piłkarskie z sąsiednich gmin. Główną imprezą w gminie są rozgrywki o Puchar Wójta Gminy.

2.8. KULTURA

Główną placówką prowadzącą działalność kulturalną na terenie Gnojnika oraz gminy jest Gminne Centrum Kultury. GCK jest prężnie działającą instytucją. Zarządza 6 wiejskimi świetlicami, z których jedna znajduje się w Gnojniku. Należy również wspomnieć o prężnej działalności Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, które prowadzi świetlicę wiejską „Betania” W Centrum prowadzone są różnorodne kursy od nauki języków obcych po zajęcia nauki tańca towarzyskiego, gry na instrumentach muzycznych itd.

Centrum Kultury w Gnojniku wydaje gazetę lokalną, dwumiesięcznik „*Wieści gminne*”, w której opisywane są najważniejsze ciekawostki i wydarzenia z życia całej Gminy oraz poruszane najważniejsze problemy mieszkańców.

W Gnojniku prężnie działa wiele lokalnych zespołów, stowarzyszeń i kół zainteresowań:

- „*Szkraby*” – zespół ruchowo – taneczny hula – hop, działający przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Gnojniku,
- „*Dworzanie*” – amatorska grupa teatralna, funkcjonująca przy świetlicy wiejskiej,
- „*Nasi*” – zespół folklorystyczny przy stowarzyszeniu Ochotnicza Straż Pożarna w Gnojniku,
- Uczniowski Klub Sportowy „Max-Sport”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Potrzebującym i Zapobiegania Patologiom Społecznym „*Pomocna Dłoń*”,
- Stowarzyszenie „*Gnojnik mam na myśli*”,
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku „*GLOBUS*”,
- Stowarzyszenie Regiony Nowych Szans „*VESNA*”,
- Stowarzyszenie „*Szlakiem Kultury*”.

2.9. ZABYTKI

Wieś Gnojnik, będąca siedzibą gminy, istniała już w XII w. i należała wtedy do Kasztelani Wiśnickiej. Pierwsza pisemna, bezpośrednia wzmianka o Gnojniku pochodzi z 1215 r., wtedy to biskup krakowski Wincenty Kadłubek darował kapitulie krakowskiej dziesięcinę ze wsi Gnojnik w wysokości 18 grzywien. Początkowo, przez XII i XIII wiek, Gnojnik należał do zakonu Benedyktynów Tynieckich, którzy ufundowali tu parafię. Od XIV wieku właścicielami Gnojnika zostają Spytko i Marek Żegota - kantor kapituły katedralnej krakowskiej i fundator kościoła w Gnojniku. Po śmierci Marka Żegoty Gnojnik zostaje podzielony między kilku właścicieli.

W XVI wieku dziedzicem Gnojnika zostaje magnat Piotr Kmita z Wiśnicza, sto lat później następuje kolejna zmiana właściciela, wieś przechodzi wówczas w ręce rodu Wielopolskich i znacznie się rozrasta - Gnojnik tworzyły wtedy trzy folwarki.

W XVIII wieku istniały już w Gnojniku trzy dwory: Bartoszewskich, Gołuchowskich i Petryczyńców i trzy folwarki: Wójtowska, Janczachówka i folwark Piotra Trębacza

i Antoniego Szczerby. We wsi powstały także trzy browary i dwie karczmy, które stały się ośrodkiem życia towarzyskiego mieszkańców.

W historii Gnojnika burzliwie zapisał się rok 1846, kiedy to doszło do walk między dworem a chłopami i rabunków dworu. W walkach zginęło wówczas ok. 300 osób. W tym okresie właścicielem wsi Gnojnik zostaje Edward Homolacz, który okazał się bardzo dobrym gospodarzem i doprowadził do rozwoju całego folwarku. Miejscowość zawdzięcza mu także budowę szkoły oraz założenie parku krajobrazowego.

Kolejne lata przynoszą wiele zmian właścicieli, a sama miejscowość jest dzielona często pomiędzy kilku dziedziców.

W okresie I Rzeczypospolitej wieś, wraz z sąsiednim Czchowem należała do powiatu nowosądeckiego; po rozbiorach - do cyrkułu bocheńskiego, a następnie do powiatu brzeskiego. W składzie tego ostatniego pozostawała sto lat (1876-1975).

W 1938 roku na terenie dworskim powstają fundamenty oraz piwnice pod budynek nowej szkoły, wykorzystywane podczas wojny przez Niemców za więzienie. Na terenach dworskich zabudowań w Gnojniku powstał 15 sierpnia 1944 r. obóz pracy przymusowej, przeszło przezeń do 16 stycznia 1945 r. około 12 tysięcy robotników.

Po II wojnie światowej zespół dworski zostaje rozparcelowany w wyniku reformy rolnej. Murowany dwór oraz zdewastowane zabudowania gospodarcze zostają rozebrane. Natomiast drewniany dwór zostaje zaadaptowany na ośrodek zdrowia, a później przedszkole, mieszczące się tam do dziś. Dziedzictwo kulturowe Gnojnika i okolicznych miejscowości charakteryzuje znaczna ilość elementów i zespołów zabytkowych. Wśród nich do najciekawszych zaliczyć możemy:

- XIV wieczny gotycki kościół p.w. Św. Marcina w Gnojniku;
- Kościół murowany p.w. Św. Floriana w Uszwi z 1801 r.;
- Kościół drewniany p.w. Św. Urszuli w Gosprzydowej z 1697 r. oraz zabytkowa dzwonnica z XVIII wieku;
- Kościół drewniany p.w. Św. Mateusza w Biesiadkach z 1867 r.;

Kościół p.w. św. Marcina zbudowany został w 1380 r., a konsekrowany przez biskupa Jana Radlica w 1382 r. W latach 1573 - 1617 zajęty został przez Arian. Dzięki staraniom Kaspra Wielopolskiego, kasztelana wojnickiego i podkomorzego krakowskiego w 1633 r. kościół odzyskano i odrestaurowano. Niestety już dwadzieścia cztery lata później w roku 1657 został on doszczętnie złupiony przez Kozaków i Węgrów podczas najazdu Rakoczego.

W XVIII wieku Roman Kazimierz Petryczyn, dziedzic dóbr gnojnickich ufundował obecnie istniejące ołtarze, w 1854 r. zakupiono nowe organy, zaś w 1880 r. wybudowano „ogrójec”.

Kościół zbudowany został z kamienia, w stylu gotyckim. Na zewnątrz został otynkowany i przykryty dachówką. Jest jednonawowy, o nawie kwadratowej i węższym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium, przy którym od północnej strony znajduje się niewielka zakrystia, od zachodniej kwadratowa wieża, natomiast od południa - kruchta. W prezbiterium widnieje gotyckie sklepienie krzyżowo-żebrowe z żebrami przechodzącymi w słuźki. W pozostałych częściach kościoła znajdują się stropy płaskie.

Na piętrze wieży umieszczono pomieszczenie chóru organowego, otwarte arkadą do nawy. W ścianie prezbiterium na uwagę zasługuje tabernakulum kamienne, gotyckie z XIV w. na zewnątrz kościół jest oszkarpowany, obwiedziony kamiennym cokołem z gzymsem kapnikowym.

Wyższa kondygnacja wieży jest nieco węższa, o ściętych narożach. Dachy mają kształt siodłowy, nad nawą znajduje się wieżyczka na sygnaturkę z latarnią, kryta iglicą. Wieża nakryta jest hełmem namiotowym z czterema niewielkimi lukarnami. W ścianach kościoła znajdują się wnęki na pomieszczenie stacji Drogi Krzyżowej, zamykane drewnianymi drzwiczkami.

Wśród zabytków znajdujących się wewnątrz kościoła należy wymienić:

- ołtarz główny rokokowy z II połowy XVIII w., w nim obraz Matki Boskiej Częstochowskiej z XIX w. oraz w zwieńczeniu św. Marcin z przełomu XIX i XX w.;
- dwa ołtarze boczne rokokowe z II połowy XVIII w., w nich obrazy Matki Boskiej z Dzieciątkiem, Chrystusa Ubiczowanego i św. Józefa - barokowe z XVIII - XIX w.;
- chrzcielnica marmurowa, barokowa z przełomu XVII i XVIII w.;
- ambona rokokowa z II połowy XVIII w.;
- dwa konfesjonały barokowe z XVIII w.;
- organy z 1854r.;
- balustrada chóru muzycznego z ozdobnie wycinanych desek, barokowa z XVIII w.;
- krucyfiks barokowy z XVIII w.;
- kielich późno-barokowy z XVIII w.;
- kilka ornatów z haftami wczesnobarokowymi z I poł. XVII w., pochodzących z dawnego kościoła karmelitów w Wiśniczu;
- dwa dzwony odlane w 1954 r.

2.10. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna wybudowana na obszarze Gnojnika w postaci sieci elektrycznej, sieci gazowniczej i sieci telefonicznej w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców. W innych dziedzinach występują większe lub mniejsze braki. Jednym z odczuwalnych braków w infrastrukturze technicznej całej Gminy Gnojnik jest brak dostępnej dla wszystkich mieszkańców sieci wodociągowej. Większość gospodarstw korzysta z wody pochodzącej ze studni kopanych i wierconych, pojedynczych i grupowych. Wodociąg obejmuje jedynie 17,3 % gospodarstw wsi Gnojnik, natomiast kanalizacja sanitarna obejmuje jedynie 27,0 % gospodarstw wsi Gnojnik. Całkowita długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Gnojnik wynosi około 35 km . Gmina posiada zbiorczą kanalizację sanitarną w miejscowości Gnojnik i Uszew, do sieci tej podłączone zostały najbardziej zagęszczone przysiółki Gnojnika. Podłączonych jest w sumie 187 gospodarstw i obiektów użyteczności publicznej, z których odprowadzane jest do lokalnej oczyszczalni i oczyszczane około 90m³ ścieków na dobę. Na terenie miejscowości Gnojnik zostało wybudowanych 25 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków. W Gnojniku, podobnie jak na obszarze całej gminy sprawnie funkcjonuje program selekcji odpadów, który obsługiwany jest przez firmę „Dimarco” z Iwkowej. Niesegregowane odpady wywożone są natomiast na składowisko w Nowym Sączu. Dużym problemem związanym z usługami telekomunikacyjnymi jest dostęp mieszkańców wsi do Internetu. Występują tu bariery różnego typu bariery. Po pierwsze należą do nich naturalne (pagórkowaty krajobraz, zadrzewienie) i sztuczne (budynki mieszkalne i inne obiekty budowlane) przeszkody terenowe, które są dużym utrudnieniem dla niezależnych operatorów dostarczających internet drogą radiową. Bariery są problemy natury ekonomicznej dotyczące kablowej technologii świadczenia usług internetowych. Brak dywersyfikacji łączy telekomunikacyjnych będących w całości własnością Telekomunikacji Polskiej S.A. prowadzi do stosowania praktyk monopolistycznych przez tego operatora (windowanie cen, kiepskiej jakości połączenia, itp.). Jest to jednak problem na skalę globalną całego kraju, który dotyczy przede wszystkim obszarów wiejskich w Polsce. Potrzeba tu kompleksowych rozwiązań prawnych, działania doraźne, jakie zastosować może gmina są jednak w stanie zniwelować taką sytuację.

Infrastruktura drogowa w Gnojniku to przede wszystkim droga krajowa nr 75 relacji Brzesko – Nowy Sącz oraz drogi gminne. Drogi lokalne stanowią połączenie z drogami powiatowymi, drogą wojewódzką nr 966 oraz drogą krajową nr 75, które przebiegają przez obszar gminy Gnojnik. Sieć drogowa jest dobrze rozwinięta na obszarze całej miejscowości ,

co zapewnia mieszkańcom, dobre połączenia komunikacyjne ze stolicą powiatu, najbliższymi miastami

i ośrodkami gospodarczymi (np. z Krakowem, Tarnowem i Nowym Sączem). Natomiast stan techniczny jest zróżnicowany. Zdecydowana większość to drogi wymagające dalszej interwencji remontowych i modernizacyjnych. Szczególnie istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego jest brak wzdłuż części dróg lokalnych utwardzonych poboczy oraz niewystarczająca ilość odpowiednich parkingów, które bezpiecznie przyjąćby dużą ilość samochodów podczas corocznych imprez kulturalnych organizowanych w Gnojniku, zgromadzeń religijnych, zbyt mała liczba chodników dla pieszych i ścieżek rowerowych. Również zbyt mała liczba punktów oświetlenia jest powodem zwiększonego zagrożenia w ruchu drogowym.

3. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKANCÓW

Gnojnik i jego okolice od dawna były gęsto zasiedlone, z uwagi na biegnące tędy już w średniowieczu ważne szlaki handlowe, mające dziś swą kontynuację w postaci głównych osi komunikacyjnych regionu. Najstarszy trakt handlowy i komunikacyjny Polski przebiegał przez Gnojnik z Krakowa na Węgry w XII wieku. Z uwarunkowań historycznych, geologicznych i geograficznych powstawała droga krajowa nr 75, która dziś dzieli zarówno Gminę Gnojnik jak również samą miejscowość Gnojnik na dwie prawie równe części: wschodnią i zachodnią. Pierwszym stałym i dominującym punktem wsi zostaje wybudowany w XIV w. gotycki kościół p.w. Św. Marcina w Gnojniku. Z perspektywy dnia dzisiejszego kościół został wybudowany w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Uszwicy i drogi krajowej (dokładnie na 24 km). Dopiero XIX w. przynosi zabudowę, która w wielkim przybliżeniu zaczyna przypominać dzisiejszy kształt centrum Gnojnika, w niedalekiej odległości zostaje wybudowany dwór szlachecki oraz założony park dworski, następnie z woli jednego z właścicieli Gnojnika wybudowana została szkoła. Efekt przeprowadzonej reformy rolnej powoduje ogromne rozdrobnienie gruntów i powstaje bardzo rozproszona zabudowa wsi.

Dopiero utworzenie Gminy Gnojnik z siedzibą w Gnojniku powoduje dalszy rozwój zabudowy tzw. centrum Gnojnika; budowa nowej szkoły, boiska piłkarskiego a w następnych latach powstanie kolejnych publicznych i prywatnych przedsięwzięć wpływa na kształt powstającego centrum. Obecnie zabudowa Gnojnika wygląda następująco: ściśle zabudowane centrum z kilkoma jeszcze wolnymi działkami, kilka przysiółków o zabudowie zagęszczonej

(układ zagrodowy) co daje w sumie 60% wszystkich budynków oraz pozostałe 40% zabudowie bardzo rozproszonej. W odległości około 800m od zabytkowego kościoła, budynków publicznych w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Rekreacyjno-Sportowym został wybudowany nowy kościół, który swoim położeniem tworzy drugi punkt dominujący w Gnojniku.

Powstająca dotychczasowa zabudowa centrum, często chaotyczna nie uwzględniła tak dynamicznego rozwoju miejscowości, nowych inwestycji oraz wzrastających potrzeb mieszkańców. Obecnie w ścisłym centrum Gnojnika znajdują się dwie szkoły, dwa kościoły, budynek urzędu Gminy Gnojnik, budynek OSP, Centrum Medycyny Rodzinnej, Centrum Handlowe i Rekreacyjno- Sportowe. Z powyższego zestawienia wynika, że podczas imprez kulturalnych, uroczystości religijnych, państwowych, sportowych następuje paraliż komunikacyjny oraz powstają sytuacje zagrażające życiu i zdrowiu mieszkańcom Gnojnika, gościom, uczestnikom różnorodnych spotkań.

Stan infrastruktury parku utrudnia komfortowe korzystanie z niektórych jego obszarów. Brak wystarczającej liczby alejek spacerowych (chodników z kostki brukowej) oraz niewystarczające oświetlenie parkowe uniemożliwia osobom odwiedzającym zabytkowy park swobodne poruszanie się i podziwianie walorów przyrodniczych znajdujących się w przedmiotowym parku. Równocześnie zły stan techniczny budynków (zniszczone ściany, podłogi, przestarzała stolarka okienna i drzwiowa, zbyt słabe albo niedostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych pomieszczenia) pełniących ważne funkcje kulturalne (m.in. Dom Strażaka, Centrum Kultury) wymaga podjęcia natychmiastowych prac naprawczych.

Z przedstawionej sytuacji wynika, że najważniejszym zadaniem dla Gnojnika jest modernizacja zabytkowego parku w Gnojniku, przebudowa, budowa i rozwój obiektów pełniących funkcje kulturalne (m.in. Przebudowa Domu Strażaka w Gnojniku, Budowa Centrum Kultury w Gnojniku), jak również dalsza budowa parkingów i chodników.

4. SKALA WYSTĘPOWANIA ZASOBÓW SOŁECTWA

Tabela 3.1. Skala występowania zasobów Gnojnika

GRUPA I RODZAJ ZASOBU	SKALA WYSTĘPOWANIA / OCENA			
	BRAK	MAŁA	ŚREDNIA	DUŻA
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE				
◆ Dostępność komunikacyjna				X
◆ Walory krajobrazowe			X	
◆ Walory klimatyczne			X	
◆ Obszary cenne przyrodniczo		X		
◆ Wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)			X	
◆ Wody podziemne	X			
◆ Gleby			X	
◆ Kopaliny		X		
◆ Kompleksy leśne		X		
◆ Świat zwierzęcy			X	
◆ Świat roślinny			X	
ŚRODOWISKO KULTUROWE				
◆ Walory architektoniczne i urbanistyczne				X
◆ Obiekty architektury sakralnej				X
◆ Placówki kulturalne			X	
◆ Walory ukształtowania przestrzeni publicznej		X		
◆ Osobliwości kulturowe		X		
◆ Miejsca, osoby i przedmioty kultu	X			
◆ Szlaki zabytkowe		X		
◆ Święta, odpusty i pielgrzymki		X		
◆ Imprezy artystyczne			X	
◆ Tradycje, obrzędy i miejscowa gwara			X	
◆ Potrawy regionalne	X			
◆ Legendy, podania i fakty historyczne		X		
◆ Ważne postacie historyczne	X			

◆ Zawody przeszłości		X		
◆ Zespoły folklorystyczne				X
◆ Aktywność kulturalna mieszkańców			X	
ZAPLECZE SPORTOWE I REKREACYJNE				
◆ Kluby sportowe			X	
◆ Turnieje i zawody sportowe		X		
◆ Obiekty sportowe i rekreacyjne		X		
◆ Aktywność sportowa mieszkańców		X		
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I TERENY INWESTYCYJNE				
◆ Działki pod zabudowę mieszkaniową		X		
◆ Działki pod domki letniskowe	X			
◆ Działki pod zakłady usługowe i przemysłowe		X		
◆ Pustostany mieszkaniowe, magazynowe, itp.	X			
◆ Tradycyjne obiekty gospodarskie (spichlerze, kuźnie, młyny, itp.)			X	
◆ Place i miejsca publicznych spotkań		X		
GOSPODARKA, ROLNICTWO				
◆ Miejsca pracy		X		
◆ Zakłady produkcyjne		X		
◆ Gospodarstwa rolne				X
◆ Uprawy, hodowle	X			
◆ Odnawialne źródła energii		X		
◆ Innowacyjność	X			
◆ Aktywność gospodarza mieszkańców		X		
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA				
◆ Sieć drogowa			X	
◆ Sieć kolejowa	X			
◆ Sieć wodociągowa		X		
◆ Sieć kanalizacyjna		X		
◆ Gospodarka odpadami				X
◆ Sieć gazowa				X
◆ Sieć energetyczna				X
◆ Sieć telekomunikacyjna				X

◆ Informatyzacja		x		
TURYSTYKA				
◆ Miejsca noclegowe	x			
◆ Restauracje, punkty gastronomiczne		x		
◆ Usługi turystyczne		x		
◆ Aktywność turystyczna		x		
◆ Gospodarstwa agroturystyczne	x			
◆ Szlaki turystyki pieszej	x			
◆ Ścieżki dydaktyczne	x			
◆ Oznakowane trasy rowerowe	x			
◆ Oznakowane trasy turystyki konnej	x			
◆ Oznakowane trasy narciarskie	x			
◆ Kąpieliska	x			
MIESZKAŃCY, KAPITAŁ SPOŁECZNY				
◆ Autorytety i znane postaci we wsi	x			
◆ Krajanie znani w regionie, w kraju i zagranicą	x			
◆ Osoby o specyficznej wiedzy i umiejętnościach		x		
◆ Placówki oświatowe			x	
◆ Przedsiębiorcy		x		
◆ Związki i stowarzyszenia		x		
◆ Kontakty i współpraca		x		
◆ Wykluczenie społeczne			x	
◆ Aktywność społeczna		x		

Źródło: opracowanie własne

5. ANALIZA SWOT

Tabela 4.1. Analiza SWOT Gnojnika

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
◆ Korzystna lokalizacja sołectwa (z uwagi na gospodarkę) względem stolicy powiatu Brzeska – zatrudnienie w przemyśle dla mieszkańców sołectwa oraz lokalizacja miejscowości przy drodze krajowej nr 75	◆ Problemy demograficzne wsi – wzrost liczby mieszkańców w ostatnich latach niekorzystnie oddziałujący na i tak dużą gęstość zaludnienia, niekorzystne zjawisko starzenia się społeczeństwa

- relacji Brzesko – Nowy Sącz – potencjalne tereny inwestycyjne
- ◆ Czyste środowisko naturalne, nie skażona przemysłem przyroda (powietrze, wody i gleby) oraz piękne krajobrazy Pogórza Wiśnickiego – teren gminy, w tym wsi Uszew objęty Obszarem Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego
  - ◆ Gęsta, dobrze rozwinięta sieć powiązań dróg lokalnych, stanowiących dobre połączenia drogowe dla sołectwa z drogami powiatowymi, wojewódzkimi i krajowymi, z siedzibą Gminy oraz z powiatu,
  - ◆ Korzystny ze względu na potrzeby produkcji rolnej klimat
  - ◆ Dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym oraz szkolnym podstawowym i gimnazjalnym – funkcjonujące w gminie placówki oświatowe
  - ◆ Dostęp mieszkańców do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie sołectwa – funkcjonujący w Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej –prężna działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnojniku – doświadczona kadra
  - ◆ Ochotnicza Straż Pożarna w Gnojniku i remiza strażacka
  - ◆ Istniejące w Gnojniku - Centrum Konferencyjne – jedyny tego typu obiekt na obszarze całej gminy Gnojnik
  - ◆ Działalność kulturalna w sołectwie – Gminna Biblioteka Publiczna w Gnojniku, Dom Strażaka w Gnojniku, Centrum Kultury w Gnojniku wraz z świetlicą wiejską , 2 zespoły folklorystyczne oraz odbywające się na terenie miejscowości cykliczne imprezy kulturalne, orkiestra dęta,uruchomione publiczne punkty dostępu do Internetu
  - ◆ Liczne zabytki architektury i sztuki, w tym wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków kościół oraz inne cenne zabytkowe objekty
  - ◆ Działalność Ludowego Zespołu
- sołectwa oraz zbyt duży udział w strukturze ludności osób w najstarszej ekonomicznej kategorii wiekowej w porównaniu z liczbą ludności w wieku produkcyjnym; migracja ludzi młodych i dobrze wykształconych do ośrodków miejskich, a wzrost liczby osób starszych i posiadających niskie kwalifikacje zawodowe
- ◆ Problemy rolnictwa typowe dla małopolskiej wsi, w tym: małe obszarowo gospodarstwa rolne prowadzące działalność na własne potrzeby, brak gospodarstw towarowych na terenie sołectwa, niekorzystny rozłóg ziemi użytkowanej rolniczo, dysparytet dochodowy osób zatrudnionych w rolnictwie, niska absorpcja zasobów pracy oraz ukryte bezrobocie agrarne, mała liczba osób zawodowo czynnych w rolnictwie, średniej jakości gleby, brak środków finansowych na rozwój gospodarstw rolnych, itp.
  - ◆ Niedostateczne zaplecze dla agrobiznesu, czyli brak instytucji działających w otoczeniu rolnictwa
  - ◆ Niska aktywność na rynku pracy miejscowej ludności oraz duży wskaźnik oficjalnego bezrobocia na terenie sołectwa, w tym niska aktywność zawodowa kobiet,
  - ◆ Bariery w dostępie do edukacji na poziomie średnim i wyższym, niski poziom wykształcenia miejscowej ludności i słabe przygotowanie zawodowe
  - ◆ Zły stan techniczny obiektów kulturalnych, jak również oświatowych na terenie sołectwa oraz słabe wyposażenie w środki dydaktyczne
  - ◆ Zagrożenia bezpieczeństwa wypływające z braku komisariatu policji w gminie
  - ◆ Słabo rozwinięta agroturystyka, brak ogólnodostępnych obiektów turystyczno – rekreacyjnych, brak promocji sołectwa pod względem turystyki, niedostosowana do natężenia ruchu turystycznego baza noclegowa oraz zaplecze turystyczne

Sportowego w Gnojniku

- ◆ Wysoki stopień zelektryfikowania i zgasyfikowania miejscowości, system segregacji odpadów funkcjonujący na terenie całej gminy

(gastronomia i inne usługi)

- ◆ Brak wyznaczonych tras turystyki pieszej oraz rowerowej, brak szlaków turystyki konnej, oraz brak promocji i brak zaplecza noclegowego dla turystyki kwalifikowanej
- ◆ Braki w infrastrukturze technicznej w sołectwie, w tym: słabo rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna, braki w infrastrukturze internetowej, zły stan techniczny dróg gminnych wymagających remontu bądź kompleksowej modernizacji oraz niewielka ilość chodników dla pieszych wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych,
- ◆ Brak wystarczającej liczby parkingów
- ◆ Publiczna komunikacja drogowa nie funkcjonująca w dni wolne od pracy oraz w godzinach nocnych
- ◆ Brak linii kolejowej na terenie całej gminy

SZANSE

- ◆ Stolica gminy Gnojnik oraz bliskie położenie Brzeska – siedziby powiatu oraz centrum kulturalnego
- ◆ Wykorzystanie bliskości rynków Krakowa, Tarnowa, Brzeska, Limanowej i Nowego Sącza
- ◆ Wzrost zainteresowania inwestorów Gnojnikiem, jako terenem charakteryzującym się atrakcyjnym położeniem w pobliżu Brzeska, zlokalizowanej przy drodze krajowej Kraków – Nowy Sącz, a przez to rozwój gospodarczy i powstanie nowych miejsc pracy dla mieszkańców Gnojnika i okolicznych miejscowości
- ◆ Sprzyjająca rozwojowi obszarów wiejskich polityka regionalna
- ◆ Warunki przyrodnicze sprzyjające produkcji rolniczej, w tym rolnictwu ekologicznemu oraz rozwojowi usług z zakresu turystyki wiejskiej
- ◆ Wzrost natężenia ruchu turystycznego związane ze zwiększonym

ZAGROŻENIA

- ◆ Silna konkurencja turystyczna obszarów atrakcyjnych pod względem wypoczynku położonych w sąsiedztwie gminy, tj. obszaru Wiśnicko – Lipnickiego Parku Krajobrazowego, Pogórza Ciężkowicko – Rożnowskiego z Parkiem Krajobrazowym, Jeziorem Czchowskim na Dunajcu, Dunajcem i Beskidem Wyspowym
- ◆ Silna konkurencja otaczających ośrodków turystycznych pod względem posiadanych zabytków – zamek w Dębnie, Zamek w Nowym Wiśniczu, dwory w Bochni i Lipnicy Murowanej, zamek w Tropiszynie i inne
- ◆ Silna konkurencja ośrodków gospodarczych zlokalizowanych w bezpośrednim otoczeniu sołectwa, w tym siedziby gminy Gnojnika, powiatu – Brzeska i innych
- ◆ Konkurencja sołectw posiadających lepsze warunki dla rozwoju agroturystyki oraz większe doświadczenie w tym

zainteresowaniem wypoczynkiem w gospodarstwach agroturystycznych ◆ Inwestycje w zakresie rozwoju infrastruktury wiejskiej, w tym infrastruktury turystycznej (baza noclegowa i gastronomiczna oraz obiekty turystyczno – sportowo – rekreacyjne) ◆ Działania promocyjne dotyczące obszaru całej gminy w tym Gnojnika ◆ Współpraca w zakresie rozwoju turystyki pomiędzy sołectwami gminy Gnojnik – wypracowanie wspólnej koncepcji rozwoju pod względem wykorzystania zasobów turystycznych i kulturalnych gminy ◆ Chęć odkrywania nieznanymi obszarów pod względem turystyki, z uwagi na niewielki ruch turystyczny i bliskość natury ◆ Remont, modernizacja i budowa infrastruktury technicznej na terenie gminy ◆ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 szansą na pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na inwestycje na terenie gminy	zakresie ◆ Duże natężenie ruchu, szczególnie ruchu tranzytowego samochodów ciężarowych, na drodze krajowej zagrożeniem dla bezpieczeństwa mieszkańców ◆ Zwiększone zagrożenie dla mieszkańców wynikające z niebezpieczeństwa wystąpienia powodzi i lokalnych podstopień domostw przez rzekę Uszwicę ◆ Obawy i niechęć mieszkańców związane z ryzykiem zakładania własnej działalności gospodarczej ◆ Brak lub zbyt skromne środki własne gminy uniemożliwiające bądź znacznie opóźniające realizację inwestycji na terenie sołectwa Gnojnik ◆ Brak inwestycji kapitałowych w agrobiznes ◆ Wykluczenie informacyjne

Źródło: opracowanie własne.

6. WPLYW ZASOBÓW NA ROZWÓJ GNOJNIKA

Tabela 5.1. Znaczenie najważniejszych zasobów w związku z rozwojem sołectwa Gnojnik.

GRUPA I RODZAJ ZASOBU	ZNACZENIE / WPLYW			
	BRAK	MAŁE	ŚREDNIE	DUŻE
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE				
◆ Dostępność komunikacyjna				X
◆ Walory krajobrazowe				X
◆ Walory klimatyczne				X
◆ Obszary cenne przyrodniczo				X
◆ Wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)				X

◆ Wody podziemne		X		
◆ Gleby				X
◆ Kopaliny		X		
◆ Kompleksy leśne				X
◆ Świat zwierzęcy				X
◆ Świat roślinny				X
ŚRODOWISKO KULTUROWE				
◆ Walory architektoniczne i urbanistyczne				X
◆ Obiekty architektury sakralnej				X
◆ Placówki kulturalne				X
◆ Walory ukształtowania przestrzeni publicznej				X
◆ Osobliwości kulturowe				X
◆ Miejsca, osoby i przedmioty kultu			X	
◆ Szlaki zabytkowe				X
◆ Święta, odpusty i pielgrzymki				X
◆ Imprezy artystyczne				X
◆ Tradycje, obrzędy i miejscowa gwara				X
◆ Potrawy regionalne				X
◆ Legendy, podania i fakty historyczne			X	
◆ Ważne postaci historyczne			X	
◆ Zawody przeszłości				X
◆ Zespoły folklorystyczne				X
◆ Aktywność kulturalna mieszkańców				X
ZAPLECZE SPORTOWE I REKREACYJNE				
◆ Kluby sportowe			X	
◆ Turnieje i zawody sportowe				X
◆ Obiekty sportowe i rekreacyjne				X
◆ Aktywność sportowa mieszkańców			X	
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I TERENY INWESTYCYJNE				
◆ Działki pod zabudowę mieszkaniową				X
◆ Działki pod domki letniskowe				X
◆ Działki pod zakłady usługowe i przemysłowe				X

◆ Pustostany mieszkaniowe, magazynowe, itp.			X	
◆ Tradycyjne obiekty gospodarskie (spichlerze, kuźnie, młyny, itp.)				X
◆ Place i miejsca publicznych spotkań				X
GOSPODARKA, ROLNICTWO				
◆ Miejsca pracy				X
◆ Zakłady produkcyjne			X	
◆ Gospodarstwa rolne			X	
◆ Uprawy, hodowle			X	
◆ Odnawialne źródła energii			X	
◆ Innowacyjność			X	
◆ Aktywność gospodarcza mieszkańców			X	
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA				
◆ Sieć drogowa				X
◆ Sieć kolejowa			X	
◆ Sieć wodociągowa				X
◆ Sieć kanalizacyjna				X
◆ Oczyszczalnia ścieków				X
◆ Gospodarka odpadami				X
◆ Sieć gazowa				X
◆ Sieć energetyczna				X
◆ Sieć telekomunikacyjna				X
◆ Informatyzacja				X
TURYSTYKA				
◆ Miejsca noclegowe				X
◆ Punkty gastronomiczne			X	
◆ Usługi turystyczne				X
◆ Aktywność turystyczna				X
◆ Gospodarstwa agroturystyczne				X
◆ Szlaki turystyki pieszej				X
◆ Ścieżki dydaktyczne				X
◆ Oznakowane trasy rowerowe				X
◆ Oznakowane trasy turystyki konnej				X

◆ Oznakowane trasy narciarskie				X
◆ Kąpieliska				X
MIESZKAŃCY, KAPITAŁ SPOŁECZNY				
◆ Autorytety i znane postaci we wsi			X	
◆ Krajanie znani w regionie, w kraju i zagranicą			X	
◆ Osoby o specyficznej wiedzy i umiejętnościach				X
◆ Placówki oświatowe				X
◆ Przedsiębiorcy				X
◆ Związki i stowarzyszenia				X
◆ Kontakty i współpraca				X
◆ Wykluczenie społeczne				X
◆ Aktywność społeczna				X

Zródło: opracowanie własne

7. PLANOWANE KIERUNKI ROZWOJU GNOJNIKA

Gnojnik jest bardzo ważną częścią Gminy. Na jego terenie zlokalizowane są instytucje użyteczności publicznej, szkoły, prywatne zakłady produkcyjne, handlowe, zakłady opieki zdrowotnej. Obszary wsi Gnojnik to piękne wiejskie krajobrazy, nie skażone środowisko naturalne i przyjaźni turystom mieszkańcy. Stosunkowo niewielka odległość od Krakowa i Brzeska, dogodny dojazd (położenie Uszwi przy drodze krajowej relacji Brzesko – Nowy Sącz) umożliwia społeczności miejskiej oderwanie się od pracy i zgiełku miasta, dlatego te tereny stanowią doskonałą bazę wypadową nie tylko na weekendy, ale także na dłuższe pobyty. Turyści spędzający tutaj urlop cenią sobie przede wszystkim spokój, czyste powietrze i zdrową żywność. Obecnie zauważa się tendencję mieszkańców miast do kupowania terenów wiejskich w celach osiedleniowych, co dla miejscowości Gnojnik jest szansą, która odpowiednio wykorzystana może przyczynić się niewątpliwie do rozwoju sołectwa.

Do obszarów problemowych wsi, które hamują jej rozwój należą przede wszystkim: infrastruktura techniczna, w szczególności niedostatecznie rozwinięta sieć wodociągowa oraz sieć kanalizacji sanitarnej, zły stan lokalnych dróg, niedostateczna ilość chodników zwiększających bezpieczeństwo pieszych użytkowników dróg, brak wystarczającej liczby parkingów. Przeprowadzona analiza wykazała także braki w bazie turystycznej: niewystarczającą liczbę miejsc noclegowych, brak obiektów sportowo – rekreacyjnych

spełniających odpowiednie standardy komfortu i bezpieczeństwa oraz słabo rozwinięta ofertę kulturową i zły stan techniczny budynków pełniących funkcje kulturalne.

Niepokojącym zjawiskiem są także emigracje młodych ludzi do większych ośrodków miejskich, spowodowane głównie brakiem alternatywnych do rolnictwa miejsc pracy.

Zaniedbania we wskazanych obszarach powstałe na przestrzeni lat wynikają przede wszystkim z braku wystarczających środków w budżecie Gminy. Lokalne władze są zmuszone często analizować i wybierać spośród koniecznych inwestycji te, które skromny budżet Gminy jest w stanie pokryć.

Dlatego ogromną szansę dla samorządów lokalnych stwarza nowy Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 i 2014-2020, który umożliwia dofinansowanie inwestycji realizowanych głównie na terenach wiejskich. W związku z tym zidentyfikowano cele strategiczne i kierunki działań miejscowości, które wspomogą jej rozwój.

KIERUNKI ROZWOJU GNOJNIKA

OBSZAR I

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

- ◆ Wykorzystanie lokalizacji miejscowości do promocji turystyki wśród mieszkańców pobliskich miast
- ◆ Wykorzystanie walorów krajobrazowych miejscowości w rozwoju turystyki i wypoczynku
- ◆ Wykorzystanie korzystnej lokalizacji przy drodze krajowej do rozwoju przedsiębiorczości

OBSZAR II

ŚRODOWISKO KULTUROWE

- ◆ Wykorzystanie walorów architektonicznych i urbanistycznych wsi do rozwoju kultury i promocji sołectwa
- ◆ Wykorzystanie istniejących zasobów propagowania kultury – Centrum Kultury w Gnojniku
- ◆ Organizacja imprez kulturalnych pełniących ważną rolę w promocji sołectwa
- ◆ Warsztaty rzemiosła artystycznego dla mieszkańców sołectwa
- ◆ Zwiększenie aktywności kulturalnej mieszkańców
- ◆ Powołanie zespołu folklorystycznego
- ◆ Budowa Centrum Kultury w Gnojniku
- ◆ Remont budynków zabytkowych i sakralnych

OBSZAR III

ZAPLECZE SPORTOWE I REKREACYJNE

- ◆ Rozszerzenie działalności Ludowego Zespołu Sportowego
- ◆ Organizacja imprez i turniejów sportowych na terenie miejscowości
- ◆ Budowa ogólnodostępnych obiektów sportowo – rekreacyjnych
- ◆ Promocja zdrowego trybu życia wśród mieszkańców sołectwa – wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej

OBSZAR IV

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I TERENY INWESTYCYJNE

- ◆ Wyznaczenie miejsca publicznych spotkań
- ◆ Remont i oznakowanie tradycyjnych obiektów gospodarskich
- ◆ Zakup terenów inwestycyjnych

OBSZAR V

GOSPODARKA, ROLNICTWO

- ◆ Rozwój agrobiznesu na bazie rolnictwa ekologicznego
- ◆ Współpraca pomiędzy gospodarstwami
- ◆ Szkolenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, w tym gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych
- ◆ Opracowanie bądź promocja miejscowego produktu (rolnictwo, gastronomia)
- ◆ Tworzenie korzystnych warunków do powstawania działalności gospodarczej – produkcja i usługi
- ◆ Rozwój zaplecza instytucjonalnego dla agrobiznesu

OBSZAR VI

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- ◆ Inwestycje w poprawę jakości dróg lokalnych
- ◆ Budowa chodników w miejscach o dużym natężeniu ruchu – wzrost bezpieczeństwa mieszkańców
- ◆ Inwestycje w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną
- ◆ Działania propagujące program racjonalnej gospodarki odpadami – edukacja ekologiczna
- ◆ Budowa parkingów w centrum wsi
- ◆ Stworzenie warunków przyjaznym osobom niepełnosprawnym
- ◆ Działania zmierzające do dywersyfikacji usług informatycznych w sołectwie
- ◆ Stworzenie infrastruktury przeciwpowodziowej
- ◆ Wyznaczenie terenów do lokalizacji domków letniskowych + zaplecze

OBSZAR VII

TURYSTYKA

- ◆ Organizacja szkoleń dotyczących zasad funkcjonowania gospodarstwa agroturystycznego
- ◆ Organizowanie szkoleń w zakresie obsługi ruchu turystycznego
- ◆ Promocja turystyczna miejscowości
- ◆ Stworzenie we współpracy z sąsiednimi wsiami zintegrowanego programu na rzecz rozwoju agroturystyki w gminie
- ◆ Wyznaczenie szlaków turystyki pieszej i rowerowej oraz szlaków konnych (współpraca z ościennymi miejscowościami)
- ◆ Budowa małej architektury w stylu nawiązującym do cech właściwych wsi
- ◆ Wprowadzenie systemu jednolitego oznakowania obiektów atrakcji turystycznej

OBSZAR VIII

MIESZKAŃCY, KAPITAŁ LUDZKI

- ◆ Szkolenia w zakresie wykorzystania zdolności i umiejętności mieszkańców
- ◆ Poprawa warunków edukacyjnych dla dzieci
- ◆ Organizowanie spotkań instruktażowych pn. „Jak skutecznie poszukiwać pracy”

8. WYKAZ PLANOWANYCH INWESTYCJI

Tabela 8.1. Wykaz planowanych inwestycji Gnojnika.

LP.	NAZWA INWESTYCJI	PLANOWANE LATA REALIZACJI INWESTYCJI	PLANOWANE NAKŁADY INWESTYCYJNE W PLN
1	Remont budynków szkoły podstawowej i gimnazjum	2011-2020	1 500 000,00
2.	Budowa boisk ze sztuczną nawierzchnią	2012-2020	2 000 000,00
3.	Remont i modernizacja dróg gminnych	2011-2020	2 500 000,00
4	Budowa sieci kanalizacyjnej przydomowych oczyszczalni ścieków	2012 – 2020	5 000 000,00
5	Budowa sieci wodociągowej	2012 – 2020	4 000 000,00
6	Budowa parkingów (samochodowych, rowerowych) i chodników wraz z oświetleniem w centrum Gnojnika	2011-2020	4500 000,00
7	Remont budynków zabytkowych i sakralnych	2018 - 2020	500 000,00
8	Przebudowa, budowa i rozwój obiektów pełniących funkcje kulturalne	2018-2020	2 500 000,00
9	Odnowa centrum wsi Gnojnik (Modernizacja zabytkowego parku w miejscowości Gnojnik)	2018-2020	2 000 000,00

◆ **Remont budynków szkoły podstawowej i gimnazjum**

Stan techniczny budynków oświatowych w Gnojniku wymaga jak najszybszego podjęcia prac remontowych i modernizacyjnych, do najpilniejszych prac należy zaliczyć remont pionów kanalizacyjnych, łazienek oraz podłóg w pomieszczeniach dydaktycznych, celem niniejszego działania jest poprawa warunków nauczania dla uczniów i nauczycieli, wzrost poziomu nauczania, bezpieczeństwo dzieci. Przewiduje się finansowanie zadania z budżetu gminy Gnojnik, funduszu sołeckiego Gnojnika oraz ze środków finansowych pochodzących z budżetu państwa, ze środków finansowych Unii Europejskiej.

◆ **Budowa boisk ze sztuczną nawierzchnią**

Brak odpowiedniego zaplecza z zakresu infrastruktury sportowej dla szkoły podstawowej i gimnazjum, dla klubu sportowego, dla mieszkańców niezrzeszonych a chcący odpoczywać aktywnie, jest odpowiednio ważnym argumentem na rzecz budowy przynajmniej dwóch boisk ze sztuczną nawierzchnią (nawierzchnia z syntetycznej trawy i nawierzchnia z poliuretanu). Przewiduje się finansowanie zadania z budżetu wojewody, urzędu marszałkowskiego oraz gminy.

◆ **Remont i modernizacja dróg gminnych**

Głównym powodem realizacji inwestycji modernizującej stan dróg w sołectwie jest zły stan techniczny infrastruktury drogowej na terenie Gnojnika. W wyniku realizacji zadania poprawie ulegnie stan techniczny dróg gminnych, co zaprocentuje wzrostem bezpieczeństwa ruchu drogowego w sołectwie. Spadnie liczba zdarzeń drogowych w tym wypadków z udziałem pieszych użytkowników dróg. Ograniczony zostanie rozmiar szkód w pojazdach mechanicznych będących wynikiem złego stanu nawierzchni lokalnych dróg. Przewiduje się finansowanie zadania z budżetu gminy Gnojnik, funduszu sołeckiego Gnojnika oraz ze środków finansowych pochodzących z budżetu państwa, ze środków finansowych Unii Europejskiej.

◆ **Budowa sieci kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni ścieków**

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej jest bardzo ważną inwestycją, która przysłuży się polepszeniu komfortu mieszkalnego osób zamieszkałych na terenie sołectwa. Ważnym aspektem budowy instalacji kanalizacyjnej jest również ochrona przyrody i środowiska naturalnego. Budowa systemu odprowadzania ścieków znacząco wpłynie również na poprawę higieny i wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców. Przewiduje się finansowanie zadania z budżetu gminy Gnojnik, funduszu sołeckiego Gnojnika oraz ze środków finansowych pochodzących z budżetu państwa, ze środków finansowych Unii Europejskiej.

◆ **Budowa sieci wodociągowej**

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy komfortu mieszkańców sołectwa, procentować będzie polepszeniem warunków higienicznych i bezpieczeństwa zdrowotnego. Dostęp do ogólnodostępnej instalacji wodociągowej jest również istotnym czynnikiem ze względu na rozwój gospodarczy miejscowości. Przewiduje się finansowanie zadania z budżetu gminy Gnojnik, oraz ze środków finansowych pochodzących z budżetu państwa, ze środków finansowych Unii Europejskiej.

◆ **Budowa parkingów (samochodowych, rowerowych) i chodników wraz z oświetleniem w centrum Gnojnika.**

Zakres zadań obejmował będzie prace związane z niwelacją terenów przeznaczonych pod parkingi (m.in. koło nowo wybudowanego Kościoła, za budynkiem Domu Strażaka oraz Urzędem Gminy w Gnojniku) i chodniki, uzupełnienie, nawiezenie ziemi, wykonanie podbudowy, wybudowanie krawężników, obrzeży, wykonanie nawierzchni parkingów i chodników z materiałów betonowych i naturalnych, wybudowanie kanalizacji deszczowej, instalacji oświetleniowej itp. Celem przedmiotowych inwestycji jest poprawa warunków bezpieczeństwa, które mają bezpośredni wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gnojnika. Wybudowane obiekty przeznaczone będą do publicznego wykorzystania przez mieszkańców oraz osoby przyjezdne.

Niedostateczna ilość odpowiednio szerokich, utwardzonych i oświetlonych poboczy przy drogach na terenie Gnojnika wymaga budowania chodników. Celem planowanych w tym obszarze inwestycji jest wzrost bezpieczeństwa mieszkańców Gnojnika oraz wszystkich pieszych użytkowników dróg. W pierwszej kolejności realizowane będą chodniki przy drogach o największym natężeniu ruchu kołowego oraz współfinansowane przez Starostwo Powiatowe w Brzesku oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Krakowie. Wzrost natężenia ruchu na drogach realnie zwiększa ryzyko wystąpienia wypadków, również zdarzeń drogowych z udziałem pieszych użytkowników dróg. W związku z powyższym konieczne jest przedsięwzięcie kroków zmierzających do wyeliminowania występowania tych zagrożeń.

Inwestycje polegające na budowie chodników dla pieszych to projekty mające na celu zapewnienie bezpiecznego poruszania się po drogach publicznych osób pieszych. To zadania inwestycyjne nastawione na wzrost bezpieczeństwa mieszkańców sołectwa, a ich głównym celem jest zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i wzrost komfortu wypływającego z użytkowania dróg zlokalizowanych w Gnojniku

◆ **Remont budynków zabytkowych i sakralnych**

Zakres zadań będzie obejmował remont obiektów zabytkowych i sakralnych znajdujących się na terenie miejscowości. Najciekawszym wśród nich jest XIV wieczny gotycki kościół p.w. Św. Marcina w Gnojniku, który należy do najstarszych zachowanych w całości zabytków murowanej architektury sakralnej nie tylko w Gminie Gnojnik ale również w całej wschodniej części Małopolski. W obecnym stanie wymaga prac remontowych które pozwolą na zachowanie i poprawę stanu technicznego. W ramach planowanych zadań przewiduje się również remonty kapliczek, prace modernizacyjne w zabytkowym parku w Gnojniku jak również utrzymanie obiektów przyrodniczych.

Wykonanie powyższych zadań wpłynie na podniesienie atrakcyjności miejscowości również pod względem turystycznym, a także pozwoli zaspokoić potrzeby społeczne w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Przewiduje się pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację tych zadań.

◆ **Przebudowa, budowa obiektów pełniących funkcje kulturalne**

1) Przebudowa Domu Strażaka w Gnojniku

Stan techniczny budynku infrastruktury kulturalnej - Domu Strażaka w Gnojniku wymaga jak najszybszego podjęcia prac polegających na gruntownej przebudowie wewnętrznych pomieszczeń wyżej wymienionego obiektu (w zakresie dotyczącym klatki schodowej, korytarzy, kuchni i łazienek wraz z toaletami). Celem niniejszego działania jest poprawa warunków lokalowych służących propagowaniu i wzrostowi aktywności społecznej oraz dalszemu rozwojowi kultury w miejscowości Gnojnik. Planowana inwestycja ma w jeszcze lepszym stopniu przystosować i zmodernizować powyższy budynek do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także starszych oraz poprawić bezpieczeństwo osób uczestniczących w różnego rodzaju inicjatywach społecznych odbywających się na terenie budynku Domu Strażaka. Przewiduje się finansowanie zadania z budżetu gminy Gnojnik oraz środków finansowych Unii Europejskiej.

2) Budowa Centrum Kultury w Gnojniku

W ramach projektu zostanie od podstaw zbudowany obiekt centrum kultury w miejscowości Gnojnik. Pod względem funkcjonalnym zastąpi on obecną siedzibę Centrum Kultury, zlokalizowaną w byłym ośrodku zdrowia pod adresem Gnojnik 401. Obiekt ze względów technicznych nie nadaje się do modernizacji. Na obecnym etapie nie ma zatem możliwości przeprowadzenia prac dostosowawczych dla osób niepełnosprawnych. Co więcej, w celu rozwoju działalności należałoby przeprowadzić inwestycje w dostępność komunikacyjną obiektu, m.in. zbudować chodnik na odcinku ok. 700 metrów, zbudować podjazd, parking, przy czym fakt iż znajdują się tu mieszkania socjalne i prywatne, utrudniałby zagwarantowanie, iż powstała infrastruktura będzie wykorzystywana głównie na cele kultury. Nowe Centrum Kultury powstanie w ciągu obiektów użyteczności publicznej, zlokalizowanych przy drodze krajowej 75, przy czym będzie odsunięte od samej drogi o kilkadziesiąt metrów, co pozwoli na zminimalizowanie negatywnego wpływu ruchu komunikacyjnego. W związku z tym, że obiekt znajdzie się w niewielkiej odległości od szkoły (ok. 200 - 250 metrów) możliwa będzie lepsza koordynacja pracy dwóch placówek, w tym uzupełnienie zajęć szkolnych, zajęciami pozaszkolnymi. Obiekt będzie dostosowany do potrzeb osób z deficytami ruchowymi, a zatem w większym stopniu będą mogły korzystać osoby starsze i niepełnosprawne. Planowana inwestycja przyczyni się do wzrostu rozwoju przestrzeni przeznaczonej dla działalności kulturalnej, jak również spowoduje wzrost aktywności społecznej i kulturalnej na terenie gminy Gnojnik. Przewiduje się finansowanie zadania z budżetu gminy Gnojnik, funduszu sołectkiego oraz środków finansowych Unii Europejskiej.

◆ **Odnowa centrum wsi Gnojnik (Modernizacja zabytkowego parku w Gnojniku)**

W ramach projektu zostanie gruntownie zmodernizowany park położony w centrum miejscowości Gnojnik, w sąsiedztwie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Gnojniku. Obecnie stan infrastruktury utrudnia komfortowe korzystanie z niektórych obszarów parku. Brak wystarczającej liczby alejek spacerowych (chodników z kostki brukowej) oraz niewystarczające oświetlenie parkowe uniemożliwia osobom odwiedzającym zabytkowy park

swobodne poruszanie się i podziwianie walorów przyrodniczych znajdujących się w przedmiotowym parku. Realizacja powyższej inwestycji przyczyni się do wzrostu lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich, jak również pozytywnie wpłynie na podniesienie standardu życia ludzi, atrakcyjności i walorów turystycznych miejscowości, w tym na zaspokojenie podstawowych potrzeb społecznych i kulturalnych ze szczególnym uwzględnieniem zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego tej części gminy. Przewiduje się finansowanie zadania z budżetu gminy Gnojnik, funduszu sołectkiego oraz środków finansowych Unii Europejskiej.

Przewodniczący Rady Gminy

Janusz Zych